

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 45. števil. „Slov. Gospodarja“.

1889.

7. novembra.

11.

C. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov na Dunaji.

(Dalje.)

V. Premil. gosp. knezoškof dr. Mihael Napotnik.

Kat. kristjan se vkloni vselej rad previdnosti božji, tudi tačas, ko mu pošlje britke ure. Ko smo bili življenje raj. mil. knezoškofa opisali v teh listih, nismo mislili, da bomo pridjali že lahko opis Njih zadnjih ur. Ali to se je zgodilo in to nam je bilo nategnilo tudi ves spis o Njih življenju. In čudovita so pota božje previdnosti! Ravno o sklepanju onega spisa izvemo, da imajo dr. J. M. Stepišnik že tudi naslednika v škofijski časti in lepa naša škofija svojega višjega pastirja. Tudi ta mil. knezoškof dr. Mihael Napotnik so se izučili v onem višjem zavodu in torej bode prav, če opišemo že na tem mestu Njih truda ljubivo življenje.

Podajmo se torej sopet v duhu na Dunaj, v c. kr. zavod za višjo vzgojo duhovnikov pri sv. Avguštinu. Preskočimo — za zdaj — življenje in delovanje treh preč. Lavantcev, ki so se za pokojnim knezoškofo tam v doktorje sv. pisma izsolali. Predstavimo si dnes le naslednji mišni prizor prav živo pred oči.

V mali sobi višjega nadstropja tiči, sredi starih oprasnih knjig, mladi duhovnik, ki je bil pred kratkim na c. kr. vseučilišču Dunajskem „strogi izpit“ z vso pohvalo prestal. Pripravljal se je zdaj z ono, le njemu lastno marljivostjo na daljno, ne manje težko preskušnjo, želeč, da prej ko prej doseže latoriko doktorja sv. bogoslovja. Na mah pa ga pokličejo glavni predstojnik tega zavoda k sebi na pogovor. Kakor nekdanj mladenci Samuel k Heliju, hitijo naš mladi g. doktorand k svojemu višjemu predstojniku. A kaj tam izvejo? To, da so k vojakom poklicani! — Ko bi bilo iz jasnega vrezalo, nič bi se ne bili veliko bolj prestrašili, kakor tega naznanila. „Ali pa ni nobene milosti za mene?“ — črez nekaj časa potem povprašajo. „Nobene!“ odgovorijo jim glavni predstojnik. „Bil sem zavoljo Vas že pri svetlem cesarju, a Njih veličanstvo so mi rekli: „Naj gospod le gre, nič mu ne bo zato na škodo! Jaz moram duhovnikom v dušoskrbji priznati.“ Tu imate še listine, dostavijo g. nadravnatelj, s katerimi Vas c. kr. vojno mini-

sterstvo v porazumljeni z vojaškim vikarijatom postavi za vojaškega kurata (oskrbnika) pri bojni ali poljski bolnišnici števil. 15. Ona utegne kmalo iz Gradca proti Sarajevu odri-niti.“ „Če je taka“, rečejo novo imenovani vojaški kurat, „tedaj je Božja volja, da grem in Božji volji ustavljam se nikoli ne smem“. S težkim srcem poslovijo se od svojih ljubih knjig, ne vedoč, bodo se-li kedaj še k njim povrnili. Urno opravijo svoje službene pote pri premil. vojaškem škofu dr. Gruša, pri svojih duhovskih, kakor pri vojaških predpostavljenih ter se napotijo v Gradec.

Bilo je to sredi meseca junija leta 1878. Kako da se je godilo mlademu duhovskemu oskrbniku 15. vojne bolnišnice v Gradci in na potu do Sarajeva, tega ni mi treba praviti, ker so popisali sami vse znamenitejšie dogodbe tega popotovanja v 25 odstavkih, katere je „Slov. Gosp.“ v svojem predalu: „Za poduk in kratek čas“ l. 1878 in 1879 na veliko radost svojih čitateljev priobčeval. Zadnja dva stavka, s katerima so duhoviti g. pisatelj sklenili popis svojega prezanimivega popotovanja, kažeta nam bolj, kakor iz marmorja izklesana podoba, njihov jekleni značaj. Glasita se tako-le: Te bi bile kratko narisane popotne črtice obetane v naslovu: „Iz Gradca do Sarajeva“. Kdor misli, da bi vse moralo biti drugače pisano, naj mi drage volje odpusti, ker sem hotel tako pisati, kakor je bilo, in ne, kakor bi moralo biti. Dostavljen je spisu še dan „sv. Jurija 1879“. Evo vam nastopni podpis: „Miha Napotnik, doktorand sv. pisma in vojaški duhovnik v bosenskej vojski.“ To nam pove, da mladi duhovnik, katerega so svetli cesar pred 11 leti poslali od knjig proč na bojno polje, ni bil nihče drugi, kakor naš novi premil. gospod knezoškof Mihael.

Leta 1881 opisovali nam so v ravno istih predalih „Slov. Gosp.“ to, kar so doživeli v Sarajevu, posebno pa v „Kuli Ali paše Čengića“ in to s tako živimi barvami, da človeku, ki to bere, nehote solze v očeh zaigrajo. Preteklo je bilo do 8 dolgih mesecev, predno so se povrnili k svojim zapuščenim knjigam v Avguštejci. A namesto prašnih knjig našli so sredi trde zime svojo sobo polno najkrasnejše duhtečih cvetic, ki so obdajale krasno podobo nebeškega zmagovalca: sv. Mihaela nadangelja. Polni prisrčne hvaležnosti do Boga, zapeli so,

nemu odboru, in predlagam, da bi se cela peticija takoj odklonila. (Dobro, dobro na desni.)

Prosta beseda, zdrave misli.

(Konec.)

Resnica, taki ljudje, ki snujó, „južno mejo“, so naši smrtni sovražniki. Mar ne merijo na to, da nas popolno vgonobijo? Vzemi kmetu posestvo, pa ni več sam svoj, moral bo biti hlapec ali ga bode pa novi gospodar spodil z otroki vred od hiše. Ali ni to žalostno zadosti?

To nameravajo nekateri, nemški narodnjaki, z nami zaspanimi Slovenci. Društvo hočejo osnovati, naj preskrbljeno s potrebnim denarjem, pokupi s časom naše slovenske kmetije, da jih nemškim naseljencem proda ali da v njem. Nekatere nemške hranilnice so nam že očitno pokazale roge ter Slovincu ne posodijo več denarja, zato pa moramo našim prijateljem močno hvaležni biti, da so nam slovenske posojilnice na raznih krajih in hranilnice v Celji priskrbeli! Žal, da lepih slovenskih kmetij pride na boben še vedno veliko in nje bi lahko nemške hranilnice ali nemška društva pokupila ter jih svojim ljudem v roke spravila. Kam pa bodo potem šle nesrečne slovenske družine? Služit!

Kdo je tedaj naš prijatelj? Gotovo le ta, ki je našega rodú, ki pozna naše razmere pa nam z ostro besedo očita nemarnost, hoteč naš s tem opomniti k boljšemu. Ali je pa morebiti ta naš prijatelj, kateri nas hvali, dokler pri nas glasú potrebuje in išče naših slabosti, katere naj mu poznej pripomorejo do našega pogina? Če nikdar poprej, sedaj moram spoznati, da umno gospodarstvo je temelj vsemu narodnemu gospodarstvu in obstanku. Če bodedo sami svoji gospodarji, od sovražnikov ne več odvisni, tedaj nas ne bodo mogli ugonobiti.

Naši sovražniki po svojih časnikih priporočajo, naj pri naših rojakih nič ne kupijo, naj naše časnike in slovstvo po vsej moči zatirajo. To pa vse očitno.

Ker nam hočejo torej naši smrtni sovražniki naš temelj podreti, zato moramo mi še bolje prepoznati, kaj da nam je potrebuo ali koristno. Če bodo naši kmetje trdni gospodarji, ne bo mogoče nas podjarmiti, kajti prepoznati moramo, da naši kmetovalci ne prodajo radi svojih posestev, dokler jih le obdržati zamorejo.

Kako pa moramo pospešiti naša gospodarstva? Stori se lahko na različne načine, in naj bi le vsaki po svoji moči pomagal v to! Pred vsem moramo skrbeti za to, da se razširja narodna zavest, da se uči in privadi naše ljudstvo varčnosti in umnega gospodarstva. Vam, dragi bralci, priporočam, naj bi skrbeli za to, da bi še vsaki enega bralca in naročnika za naš cenjeni list „Slov. Gosp.“ pridobil, naj bi se napravila bralova društva in naši gg. župani

naj bi blagovolili skrbeti, da bi potovalni učitelj ljudstvo po občinah različne gospodarske stroke učil.

Sedaj, po zimi bila bi kaj lepa priložnost za to. Da bi v sedanjih slabih časih se nekaj denarja prihranilo, morali bi zmerno živeti, ter ne posnemati meščanov.

Varujmo se krčem in dragega, malo vrednega oblačila in pa tožeb!

Naj bi imel vsak narodnjak skrb za to, da bi po svoji moči ljudi svaril pred prepirom, pijanščino in tožbami. Te napake strašno veliko denarja pogoltnejo in blagostanje podirajo po naših krajih. F. P—k.

Gospodarske stvari.

O hlevih za svinje.

Hlev je našim domačim živalim navadno stanovanje in ima zato gotovo veliko moči na njih zdravje in razvijanje njih života.

Pogostem pa se sliši, da toži katera gospodinja; pri meni sviné nič ne mara snage; bolj ko nastiljam, bolj mokro je v hlevu. Kaj je na tem resnice? Da je v hlevu nesnage, to je že lahko ali krivo je ni toliko sviné, kolikor hlev, v katerem je zaprto.

Marsikateri gospodar se ne skrbi prav nič za svinjake, da si ravno pri njih trpi veliko škode. V hlevu mora biti suho na tleh in naj bode gospodarju na skrbi, da oteka redno mokrota iz hleva. Zato naj bodo tla nekaj nagujena in če le mogoče iz cementa, ako pa človek ne zmore tega, naj si napravi tla iz desek in sicer tako, da leže deske vsaj za dve pesti od prsti višje.

Dokler je sviné mlado, občuti mraz sila hudo in zato je treba skrbeti, da je v svinjaku dovolj toplo, vendar pa ne preveč, kajti to bi bilo tudi lahko svinjam na škodo pri zdravji. To še tembolj, ako se izpusté po zimi ven na prosto, kar je za nje potreba.

Treba pa je po tem takem, da se poleti svinjak lahko prezrači, po zimi pa pokrije s slamo ali tudi po straneh, vsaj po zunanjih, s turševino pozadela.

Ni nam pač potreba, da še tu posebej povdarjamo, naj se pusti svinétu tudi po zimi do svežega zraka, po leti pa mu je treba sveže vode, da je pije in druge, da se v njej koplje, kedar mu je ljubo. Tudi krtači ne prizanašaj. Bolj ko bode snažna žival, bolj in hitreje ti postane debela.

Vgatno vino.

Da je črno vino vgatno, to vsi znamo, ali to mu je tudi potrebno in je za-nj znamenje, da je pravo. Ali kaj, ako je belo vino vgatno? Tega nič nima človek rad in vendar ni pre-